

Miljø- og
Fødevareministeriet
Departementet

Den 9. januar 2019
MFVM 748

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om udkast til Kommissionens direktiv xx/xx af dd.mm.2019 om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/128/EC for så vidt angår etablering af harmoniserede risikoindikatorer (Komitesag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen foreslår, at der indføres ændringer i rammedirektiv 2009/128/EC om bæredygtig anvendelse af pesticider. Forslaget går ud på at indføre harmoniserede risikoindikatorer, som skal bruges til at følge udviklingen i rammedirektivets hovedformål, som er at reducere risikoen fra forbruget af pesticider for mennesker og miljø. Indikatoren kan desuden vise udviklingen i salg af pesticider fordelt på forskellige kategorier i de enkelte medlemsstater. Forslaget er forbundet med mindre administrative konsekvenser for staten, da Miljøstyrelsen skal forestå beregninger af indikatorerne hvert år baseret på eksisterende data. Der er ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for regioner og kommuner. Forslaget forventes sat til afstemning i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder den 24.-25. januar 2019. Samlet set påvirker forslaget om at indføre en risikoindikator i rammedirektivet om bæredygtig anvendelse af pesticider miljøbeskyttelsesniveauet i Danmark neutralt, da indikatoren til nogen grad forventes at illustrere den samme udvikling, som den eksisterende danske pesticidbelastningsindikator allerede gør i dag endda på et mere detaljeret niveau. Regeringen agter på denne baggrund at støtte forslaget, idet der lægges vægt på, at der fortsat arbejdes for en udvikling af indikatorer, der kan bruges til at følge udviklingen i risikoen fra forbruget af pesticider for mennesker og miljø på tværs af medlemsstaterne i EU.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt udkast til Kommissionens direktiv xx/xx af dd.mm.2019 om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/128/EC af 21. oktober 2009 om en ramme for Fællesskabets indsats for en bæredygtig anvendelse af pesticider for så vidt angår etablering af harmoniserede risikoindikatorer.

Forslaget har hjemmel i direktiv 2009/128/EC af 21. oktober 2009 artikel 15. Ændringsforslaget drejer sig om, at indføre to indikatorer, der indirekte er et udtryk for udviklingen i risikoen fra forbruget af pesticider for mennesker og miljø.

Forslaget behandles i en forskriftsprocedure med kontrol i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder. Hvis der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen forslaget for

Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på legalitetskontrol, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 3 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder, forelægger Kommissionen sagen for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 2 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen.

Forslaget forventes sat til afstemning i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder den 24.-25. januar 2019.

Formål og indhold

Det foreløbige forslag drejer sig om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/128/EC af 21. oktober 2009 om en ramme for Fællesskabets indsats for en bæredygtig anvendelse af pesticider for så vidt angår etablering af harmoniserede risikoindikatorer.

Formålet med at indføre indikatorer, der knytter sig til rammedirektivet for bæredygtig anvendelse af pesticider er, at indikatorerne kan anvendes til at overvåge specifikke aspekter af direktivet. De to foreslåede indikatorer fokuserer på at følge henholdsvis udviklingen i de solgte mængder af pesticider og antallet af dispensationer givet i medlemsstaterne.

Indikatorerne giver et indirekte udtryk for udviklingen i risikoen fra forbruget af pesticider for mennesker og miljø. For begge indikatorer opdeles aktivstofferne i fire grupper af stoffer ud fra opdelinger angivet i pesticidforordningen. Der opdeles i grupperne: (1) lavrisiko stoffer, (2) øvrige stoffer godkendt efter pesticidforordningen, (3) særligt problematiske stoffer på listen over kandidater til substitution og (4) stoffer, der ikke er godkendt under pesticidforordningen. Gruppernes bidrag til indikatorerne vægtes med en faktor henholdsvis 1, 8, 16 og 64. Vægtningerne er ifølge Kommissionen fastsat politisk ud fra et ønske om at understøtte målsætningen i direktivet om en bæredygtig anvendelse af pesticider og fremme alternative tilgange eller teknikker.

De to første grupper opdeles hver især yderligere i to kategorier baseret på, om aktivstoffet er mikrobiologisk eller kemisk. Gruppe 3 opdeles desuden i to kategorier ud fra stoffernes klassificering og fra om stofferne vurderes at være hormonforstyrrende og om de er godkendt på baggrund af ubetydelig eksponering. Det er frivilligt, om medlemsstaterne vil offentliggøre de solgte mængder fordelt på disse kategorier.

Beregning af indikator 1 foretages ved, at de solgte mængder af aktivstoffer, der hvert år indrapporteres til EUROSTAT, fordeles i de fire grupper. Hver gruppe vægtes dernæst med den relevante faktor og summeres til et samlet tal for det enkelte år. Værdierne indekseres ift. en baseline, som er gennemsnittet af årene 2011-2013. Hvert år genberegnes hele tidsserien, inkl. baseline, da aktivstofferne placering i de forskellige grupper er dynamisk grundet den tilbagevendende revurdering af aktivstoffer i EU.

Beregning af indikator 2 foretages ved, at antallet af dispensationer givet de enkelte år fordeles i de fire grupper. Igen vægtes tallene, de summeres til et samlet tal for det enkelte år og værdierne indekseres i forhold til baseline. For denne indikator anvendes antallet frem for de solgte mængder, da de solgte mængder oplyst til EUROSTAT ikke for alle aktivstoffer kan fordeles på salg af midler markedsført på baggrund af henholdsvis dispensationer og egentlige godkendelser. Med denne indikator følges udviklingen i medlemsstaternes dispensationspraksis som et indirekte udtryk for risikoen forbundet med forbruget af pesticider.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftsproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/128/EC af 21. oktober 2009 om en ramme for Fællesskabets indsats for en bæredygtig anvendelse af pesticider er udmøntet i en række forskellige bekendtgørelse under kemikalieloven, miljøbeskyttelsesloven og lov om sprøjtejournalddata i Danmark.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Hvis forslaget bliver vedtaget, vil der blive indført to risikoindikatorer i direktivet om bæredygtig anvendelse af pesticider. Der er ikke behov for ændret regler, da salgstal allerede indberettes i forbindelse med Statistikforordningen 1185/2009.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget. Det vurderes, at den årlige beregning af de foreslåede indikatorer kun udgør en mindre byrde for staten. Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser. Forslaget har ingen erhvervsøkonomiske konsekvenser, da de solgte mængder allerede under de eksisterende regler indberettes til Miljøstyrelsen.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Det er Miljø- og Fødevarerministeriets vurdering, at ændringen ikke i praksis fører til et ændret beskyttelsesniveau, da der i Danmark allerede anvendes en pesticidbelastningsindikator, som er mere detaljeret.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget.

Danmarks Naturfredningsforening og Dansk Planteværn beklager, at de foreslåede indikatorer ikke er mere ambitiøse. Man finder ikke, at indikatorerne er baseret på et tilstrækkeligt fagligt grundlag, og heller ikke at indikatorerne vil muliggøre sammenligning af data medlemsstater imellem. Danmarks Naturfredningsforening og Dansk Planteværn opfordrer til, at regeringen lægger pres på Kommissionen for at fremme indikatorer som bedre opfylder direktivets formål desuagtet, at det vil forudsætte en udskydelse af vedtagelsen af forslaget.

Det Økologiske Råd støtter generelt forslaget, idet der bør arbejdes for en udvikling af indikatorer, der kan bruges til at følge udviklingen i risikoen fra forbruget af pesticider for mennesker og miljø på tværs af medlemslandene i EU. Det Økologiske Råd udtrykker opbakning til indikatorens forsøg på at følge udviklingen i medlemsstaterne, især hvad angår brug af dispensationer. Det fremhæves desuden, at det er vigtigt at bevare den danske pesticidbelastningsindikator.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. På baggrund af tidligere afstemninger om et lignende forslag er det usikkert, om der vil være kvalificeret flertal for forslaget blandt medlemsstaterne.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Det vurderes, vigtigt at kunne følge udviklingen i risikoen fra forbruget af pesticider for mennesker og miljø også på tværs af medlemsstater i EU. Indikatorerne er dog kun et indirekte udtryk for risikoen ved brug af pesticider. Først og fremmest fordi de er baseret på salgstal frem for forbrugstal, men også fordi vægtningen af grupperne ikke er fagligt begrundet og dermed ikke udtryk for en egentlig risiko. Vægtningen er for eksempel ikke udtryk for, at stoffer i gruppe 4 er forbundet med en otte gange større risiko for mennesker og miljø end stoffer i gruppe 2, mens stoffer i gruppe 3 kun er forbundet med en dobbelt så høj risiko som stoffer i gruppe 2. For indikator 2 bemærkes det, at dispensationer i Danmark ofte gives til stoffer i gruppe 2, der er godkendt i EU, men hvor der eventuelt ikke er søgt om godkendelse af midler med stoffet i Danmark. Dispensationer givet til disse stoffer i Danmark vurderes ikke at udgøre en særlig risiko, men vil ifølge Kommissionens forslag skulle inkluderes i den danske beregning af indikator 2.

Opdelingen i de syv kategorier vurderes i praksis at være af mindre betydning, da mange medlemsstater formodentlig vil fravælge at offentliggøre disse data. Indikatorerne kan derfor ikke nødvendigvis bruges til at følge udviklingen i salgstal for de syv kategorier. De to foreslåede indikatorer muliggør heller ikke overordnet set en direkte sammenligning på tværs af medlemsstaterne. Det skyldes, at hver medlemsstat har sin egen baseline. Denne begrænsning i sammenligning medlemsstaterne imellem vil være svær at kommunikere, hvilket kan føre til ønske om politiske initiativer baseret på et fejlagtigt grundlag. Ligeledes kan de årlige genberegninger med ændring af hver medlemsstats baseline vise sig at være en kommunikativ udfordring.

De foreslåede indikatorer kan ikke erstatte den danske pesticidbelastningsindikator, som følger udviklingen i belastningen fra pesticider på et deltaljeret niveau. De foreslåede indikatorer er dog første skridt på vejen til harmoniserede risikoindikatorer, og det er forventningen, at der under rammedirektivet for bæredygtig anvendelse arbejdes videre på udvikling af mere detaljerede og retvisende indikatorer, der for eksempel kan tage højde for forskelle i stoffernes dosering pr. hektar.

Regeringen agter på denne baggrund at støtte forslaget, idet der lægges vægt på, at der fortsat arbejdes for en udvikling af indikatorer, der kan bruges til at følge udviklingen i risikoen fra forbruget af pesticider for mennesker og miljø på tværs af medlemsstaterne i EU.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.